

ROOPE-säästölaskimen hyödyntäminen painehaavapatjainvestoinnin harkinnassa

Esa Soppi, LKT, sisätautiopin dosentti, Carital Group, Ansa Iivanainen, TtL, Mikkelin ammattikorkeakoulu, Heidi Peltonen MBA, Pasi Korhonen, FT, dosentti, Tieteellinen johtaja, StatFinn Oy ja EPID Research Oy

Johdanto

Painehaava on yleinen kudoksen vaurio, jota esiintyy noin 5-25 %:lla eri hoitolaitoksissa olevilla potilailla. Painehaavat aiheuttavat huomattavia kustannuksia, Suomessa arviolta 160-470 M euroa/vuosi. Yhdysvalloissa hoitolaitoksissa syntyneiden painehaavojen korvauskäytännön muututtua vuonna 2008, on painehaavojen määrä vähentynyt huomattavasti ja samalla painehaavojen ehkäisy tehokkailla apuvälineillä ja asentohoidolla on havaittu olevan paljon halvempaa kuin niiden hoito (www.ihl.org). Tämä on sopusoinnussa Suomesta terveyskeskuksen vuodeosastolta julkaistun kustannushyötyanalyysin kanssa (Peltonen ym. SLL 2010:45:3705-9).

Painehaavapatjoja hankittaessa kiinnitetään usein huomiota vain apuvälineen hintaan. Patjainvestointiin – hankittavien patjojen määrään ja laatuun – pitäisi vaikuttaa myös terveydenhuollon yksikön potilasmateriaalin vaihtelu ja tästä johtuva painehaavojen prevalenssi, yksikössä sovellettava strukturoitu lähesty-

mistapa asennonvaihtoon ja riskiarviointiin, sovellettava riskimittari sekä eri riskiluokkien jakautuma. Usein tietoja jostakin näistä osatekijöistä ei ole saatavissa ja investointipäätöstä valmisteltaessa haavanhoidon ammattilaisten rooli tulee keskeiseksi. Näihin tarpeisiin vastaten ROOPE-säästölaskin on kehitetty haavanhoidon ja hoitotyön ammattilaisten työkaluksi.

ROOPE-säästölaskin

Olemme mallintaneet painehaavapatjainvestoinnin kustannushyötyanalyysin käyttäen julkaistuja (Peltonen ym. 2010) kustannustekijöitä ja -tietoja ja selvittäneet tekemämme monikeskustutkimuksen pohjalta investoinnin hyödyllisyyden herkkyyttä eri muuttujille. Täältä pohjalta on syntynyt Excel -pohjainen ROOPE-säästölaskin (Kuva 1).

Johtopäätökset

Painehaavojen terveydenhuollossa aiheuttamien kustannuksiin vaikuttaa yksikön potilasmateriaali sekä lähestymistapa riskiarviointiin, sovellettava riskimittari sekä eri riskiluokkien jakautuma ja tästä johtuva painehaavojen esiintyminen. Usein

tietoja jostakin näistä osatekijöistä ei ole saatavissa, eikä tulla ajatelleeksi painehaavojen aiheuttamien kustannustekijöiden monimuotoisuutta. Investointi painehaavojen ehkäisyyn tarkoitettuihin apuvälineisiin, tai investoinnin tekemättä jättäminen, perustuukin usein näkemykseen painehaavojen esiintymisestä tai esiintymättömyydestä sekä helposti havaittaviin välitömiin kustannuksiin. Myös painehaavapatja valitaan harvoin perustuen tutkittuun tietoon teknologian tehosta tai toimintavarmuudesta.

Keskeistä painehaavapatjainvestoinnin hyötyanalyysissä on potilaiden riskiprofiilin oikea määrittäminen ja tietämys painehaavojen esiintyvyydestä sekä näiden perusteella tapahtuva erikoispatjan valinta sekä erityisesti painehaavapatjan kyky estää painehaavojen syntymistä. Mitä vähemmän edellä mainituista tiedoista täyttyy, sitä abstraktimpaa on käsitys painehaavojen ehkäisyyn käytettävien apuvälineiden hyödyistä mukaan lukien eri kustannustekijät. Vasta käytettäessä erittäin tehokkaita painehaavojen ehkäisyyn tarkoitettuja apuvälineitä materialisoituvat investoinnin käytännön hyödyt nopeasti.

Patjahankinta ei ole yksittäinen toimenpide, vaan se on hoitostrateginen prosessi ja investointi, jolla tavoitellaan säästöjä ja jonka vaikutukset ulottuvat vuosien päähän. ROOPE -säästölaskin mahdollistaa investointipäätökseen vaikuttavien osatekijöiden testauksen, vaikka niitä ei täysin tiedettäisikään. Lisäksi säästölaskurin avulla voidaan osoittaa muun muassa painehaavapatjainvestoinnin avulla saatavat säästöt ja investoinnin takaisinmaksuaika. Takaisinmaksuaika (payback period) alittaa jopa 2 vuotta, eikä yksittäisen, tehokkaan patjan hinnalla ole enää juurikaan merkitystä.

Voit tutustua Roope-säästölaskimeen ja sen käyttöön Carital Oy:n osastolla 23.

Kirjallisuutta

Iivanainen A, Soppi E, Korhonen P. Painehaavan riskimittarit SRS ja Braden. Haava 14: 16-19, 2011.

Juutilainen V. Painehaavojen taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys. Painehaava – kallista vai halpaa terveydenhuoltoa? Lääkärpäivät 2009.

Peltonen H, Lepistö M, Vihersaari JK. Painehaavapatjainvestoinnin kustannushyödyt terveyskeskuksen vuodeosastolla. Suomen Lääkärilehti 45, 3705-3709, 2010.

Soppi E. Painehaavojen ennaltaehkäisy on taloudellisin hoitovaihtoehto. Haava lehti 9, 36-37, 2006.

Soppi E. 2010. Painehaava – esiintyminen, patofysiologia ja ehkäisy. Duodecim 126, 261-268, 2010.

Soppi E, Iivanainen A, Peltonen H, Korhonen P. Painehaavapatjainvestoinnin kustannushyötyanalyysi. Poster. Haavapäivät 3-4.2.2011, Helsinki.

Kuva 1. ROOPE-säästölaskin, joka esittelee tarvittavat investoinnit ja säästöt sekä takaisinmaksuajan 8 vuoden ajalta.

Organisaatio: Sairaala				
Yksikkö: Testiyksikkö				
Osasto: Sekaosasto				
1. Osaston nykytilanteen kartoitus				
Potilaita osastolla	30	kpl		
Painehaavaprevalenssi	15	%		
2. Riskiryhmien jakautuma ja erikoispatjojen hankintakustannukset				
	Potilaiden jakautuma N	Riskiryhmien jakautuma %	Hinta €	Hankinta- kustannukset
Patja; Erittäin korkea riski	1	2	3200	1920 €
Patja; Korkea riski	9	29	2200	19140 €
Patja; Keskinkertainen riski	12	40	300	3600 €
Patja; Matala riski	9	29	150	1305 €
	30	100	Yhteensä:	25965 €
Laskelman oletuksena on, että kaikki keskinkertaisen ja matalan riskin patjat vaihdetaan uusiin 4 vuoden kuluttua.				
3. Nykykustannukset, investoinnit, säästöt ja takaisinmaksuaika				
Yksikölle aiheutuvat painehaavojen kokonaiskustannukset/v				34180 €
Huom! Kustannukset ensimmäisenä vuonna.				
Ehdotettu investointi				25965 €
Patjojen kokonaiskulut niiden käyttöaikana				48107 €
Kokonaiskuluihin (nykyarvo) on laskettu mukaan myös erittäin korkean ja korkean riskin patjojen varaosa- ja huoltokulut.				
Haavapatjojen toimivuus (esto)				75%
Laskelmassa voi vaihtaa luvun myös pienempään – kokeile!				
Investoinnilla säästettävät keskimääräiset nettokustannukset/v				19019 €
Huom! Keskimääräiset (Diskontatut) nettokustannukset (kokonaiskulut miinus kokonaisinvestoinnit). Tämäkin muuttuu, kun estoprosenttia muutetaan.				
Investoinnilla säästettävät kustannukset/potilas				634 €
Huom! Tämäkin muuttuu, kun estoprosenttia muutetaan.				
Investoinnin takaisinmaksuaika				1,8 v
Huom! Tämäkin muuttuu, kun estoprosenttia muutetaan.				